

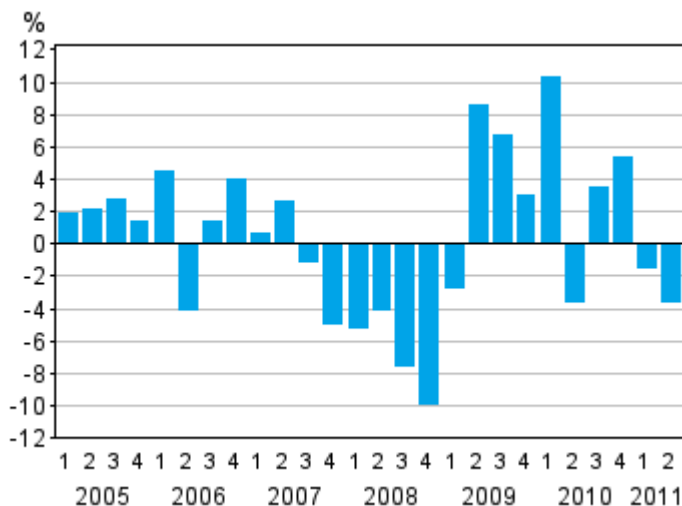
Rahoitustilinpito

2011, 2. vuosineljännes

Kotitalouksien nettorahoitusvarat jatkoivat laskuaan vuoden 2011 toisella neljänneksellä

Kotitalouksien nettorahoitusvarat laskivat vuoden 2011 toisella neljänneksellä 3,6 prosenttia edelliseen vuosineljännekseen verrattuna. Tämä jatkoi edellisellä kvartaalilla alkanutta laskua. Muutoksen taustalla olivat kotitalouksien lainanoton lisääntyminen sekä osakekurssien lasku. Kotitalouksien nettorahoitusvarat eli rahoitusvarojen ja -velkojen erotus oli vuoden 2011 toisen neljänneksen lopussa 98,6 miljardia euroa. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen rahoitustilinpitotilastosta.

Kotitalouksien nettorahoitusvarojen muutos edellisestä neljänneksestä

Kotitalouksien velat nousivat 123,3 miljardiin euroon vuoden 2011 toisella neljänneksellä. Kasvua edelliseen neljännekseen kertyi 2,4 miljardia euroa. Samanaikaisesti kotitalouksien rahoitusvarat laskivat 1,3 miljardilla eurolla 221,9 miljardiin. Tämä tapahtui siitä huolimatta, että kotitaloussektorin talletusten kasvu oli jälleen vahvaa. Sektorin talletukset lisääntyivät 1,9 miljardia saavuttaen näin 77,6 miljardia euroa. Rahoitusvarojen laskun taustalla olivat noteerattujen osakkeiden hallussapitotappiot, jotka nousivat osakekurssien laskun myötä 2,9 miljardiin euroon.

Noussut korkotaso ja rahoitusmarkkinoiden epävarma tilanne houkuttelivat kotitalouksia tekemään lisää talletuksia. Kotitalouksien talletusten kasvu toteutui yhtä vahvana sekä käteistalletusten että määräaikaistalletusten puolella. Käteistalletukset kasvoivat 1,0 miljardilla eurolla 40,8 miljardiin määräaikaistalletusten lisääntyessä 0,9 miljardilla 36,8 miljardiin euroon. Talletusten osuus on 35 prosenttia kotitalouksien rahoitusvaroista.

Rahoitustilinpidon neljännesvuositilastossa on tehty asuntoyhtiölainoihin liittyvä muutos. Kotitalouksien lainavelat sisältävät nyt myös neljännesvuositilastossa niille kuuluvan osuuden asuntoyhtiölainoista. Siirron vaikutus on merkittävä, sillä esimerkiksi vuoden 2011 toisella kvartaalilla kotitalouksien lainavelat kasvoivat sen vuoksi 7,0 miljardilla eurolla. Vastaavasti asuntoyhteisöjen lainavelat laskivat vastaavilla määrillä. Muutos on toteutettu koko neljännesvuositilastaisen rahoitustilinpidon aikasarjaan, joka ulottuu vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä asti. Uusi aikasarja kotitalouksien velasta on saatavissa StatFin-tietokannasta. Siirron ansiosta rahoitustilinpidon neljännesvuositiedot ovat nyt tältä osin yhteneväisiä vuositilastojen kanssa.

Yritysten rahoitusvarojen osalta merkittävimpiä muutoksia olivat käteistalletusten vähentyminen 1,9 miljardilla eurolla sekä yritysten omistamien erityisesti noteerattujen osakkeiden 1,4 miljardin euron hallussapitotappiot. Yritysten rahoitusvarat laskivat 5,3 miljardilla eurolla 300,0 miljardiin. Yritysten velat kuitenkin vähentyivät rahoitusvaroja selvästi enemmän. Tämän taustalla oli miltei kokonaan osakekurssien lasku. Rahoitustilinpidossa noteeratut osakkeet kirjataan markkina-arvoon ja siten osakekurssien lasku pienentää yritysten velkaa. Muiden velkaerien pysyessä pitkälti ennallaan oli osakekurssien lasku miltei täysin vastuussa yritysten rahoitusvelkojen 18,9 miljardin euron laskusta. Yritysten rahoitusvarojen ja velkojen erotus eli nettorahoitusvarallisuusasema kohentui täten 13,7 miljardilla eurolla -208,9 miljardiin euroon.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Yritysten velat, milj. euroa.....	4
--	---

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kotitalouksien sijoitukset talletuksiin, noteerattuihin osakkeisiin ja rahastoihin.....	5
---	---

Liitekuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarat.....	5
---	---

Laatuseloste: Rahoitustilinpito.....	6
--------------------------------------	---

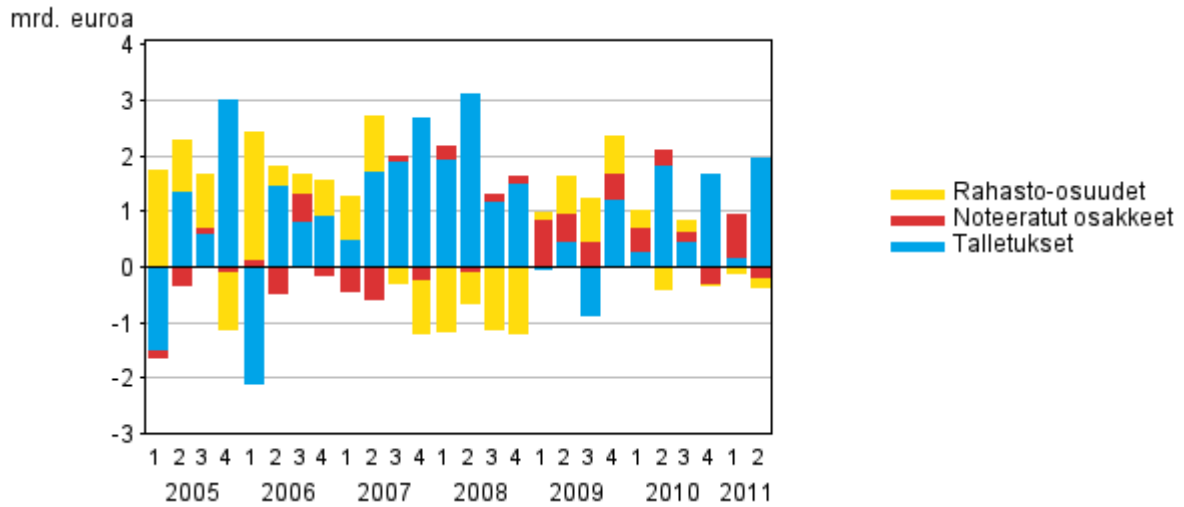
Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Yritysten velat, milj. euroa

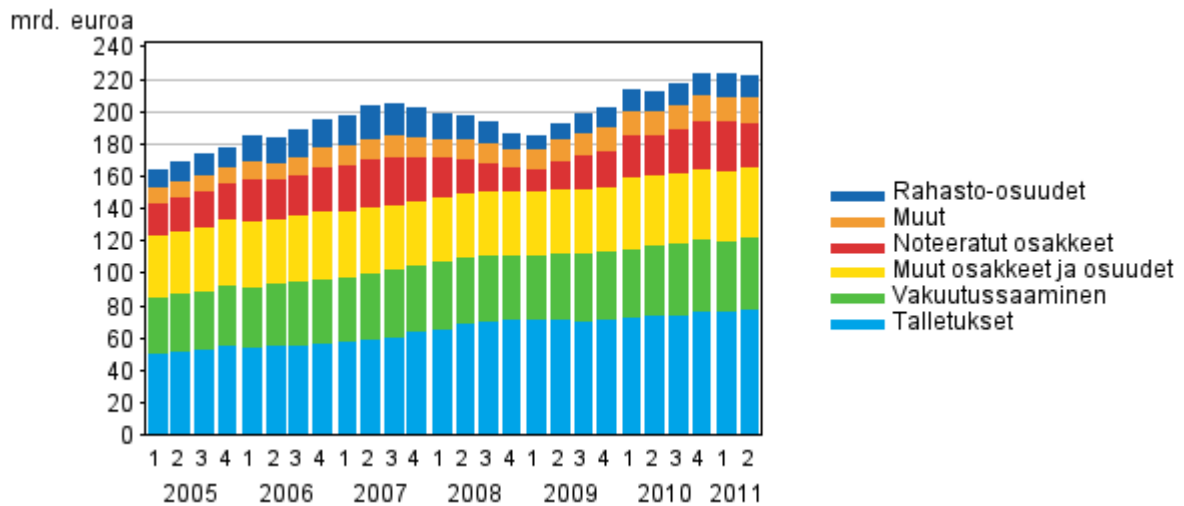
Rahoitusvaade	Vuosi/Neljännes					
	2010/I	2010/II	2010/III	2010/IV	2011/I	2011/II
Vaateet yhteensä	506 377	493 012	509 504	522 028	527 929	508 986
Rahamarkkinainstrumentit	4 493	4 741	4 878	4 212	4 737	5 331
Joukkovelkakirjalainat	22 766	22 400	23 958	23 657	22 736	22 662
Johdannaiset	4 873	5 552	4 586	3 784	2 965	3 029
Lainat	159 088	164 633	165 116	160 943	163 200	163 573
Noteeratut osakkeet	134 925	114 300	129 776	142 269	137 915	120 902
Noteeraamattomat osakkeet ja muut osuudet	130 000	129 057	129 984	135 114	139 020	136 457
Muut saamiset ja velat	50 232	52 329	51 206	52 049	57 356	57 032
Nettorahoitusvarat	-216 877	-199 777	-212 415	-225 654	-222 589	-208 906

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kotitalouksien sijoitukset talletuksiin, noteerattuihin osakkeisiin ja rahastoihin

Liitekuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarat

Laatuseloste: Rahoitustilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

Rahoitustilinpito on osa kansantalouden tilinpidon järjestelmää. Se kuvaa kansantalouden kaikkien sektoreiden rahoitustaseita sekä virtoja, joihin kuuluvat rahoitustaloustoimet ja muut muutokset. Rahoitustaseet ovat tilastointijakson lopun rahoitussaamisten ja velkojen kantoja. Rahoitustaloustoimet puolestaan ovat tilastointijakson aikana tehtyjä taloustoimia, jotka vaikuttavat rahoitustaseisiin. Rahoitustilinpito on keskeinen tilasto rahapolitiikan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden seurannan kannalta. Tilastokeskuksessa laaditaan rahoitustilinpidon lisäksi erillistä julkisyhteisöjen rahoitustilinpitoa.

Tilasto laaditaan Euroopan tilinpitojärjestelmän (EKT 1995) edellyttämällä ja siten kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla. Euroopan tilinpitojärjestelmä on kuvattu käsikirjassa EKT 1995, Euroopan Yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat, 1995. Käsikirjan luvuissa 5-7 käsitellään rahoitustilinpitoa. Rahoitustilinpidossa noudatetaan talousyksiköiden luokittelussa institutionaalista sektoriluokitusta (Sektoriluokitus 2000) ja rahoitusinstrumentteja luokiteltaessa rahoitusvaadeluokitusta (Rahoitusvaadeluokitus 1996). Käytetyt sektori- ja vaadeluokitukset on kuvattu tämän sivuston kohdassa Luokitukset.

Rahoitustilinpidon neljännesvuositietojen tuotanto perustuu Euroopan keskuspankin suuntaviivoihin (ECB/2002/7 ja ECB/2005/13). Vuositietojen tuotanto perustuu Euroopan unionin neuvoston asetukseen Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä yhteisössä (EC No 2223/96) sekä tähän asetukseen liittyvään tietojen lähettämisohjelmaan (EC No 1392/2007).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Tilaston laadinnassa käytetään lähteinä paitsi rahoitustilastoja myös muita sektori- tai vaadekohtaisia tase- ja virtatietoja sisältäviä tilastoja ja aineistoja. Suurin osa tietolähteistä on saatavissa neljännesvuosittain, mutta joitakin lähteitä on käytettävissä vain vuositasoisina. Lähdetiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi.

Tärkeimmät tietolähteet

Rahalaitosaineisto

Suomen Pankin rahalaitosaineistosta saadaan rahalaitosten tase- ja virtatiedot neljänneksittäin.

Sijoitusrahastoaineisto

Suomen Pankin sijoitusrahastoaineistosta saadaan sijoitusrahastojen arvopaperisalkun rakenne ja sijoitusrahastojen rahasto-osuuksien omistajasektorijakauma neljänneksen lopussa. Lisäksi saadaan tiedot sijoitusrahastojen arvopaperisalkkuun liittyvistä virroista neljänneksen aikana.

Maksutase

Suomen Pankki laatii Suomen maksutasetilaston, joka on rahoitustilinpidon tärkein ulkomaatsektorin tietolähde. Maksutasetilastossa kuvataan kansantalouden ulkoista tasapainoa eli kotimaan ja muun maailman välisiä taloussuhteita. Maksutasetilaston kirjaukset ovat pääosin yhtenevät kansantalouden tilinpidon periaatteiden kanssa.

Arvopaperikeskuksen arvo-osuusrekisteri

Noteerattujen osakkeiden laskentaan käytetään Arvopaperikeskuksen (APK) arvo-osuusrekisterin tietoja. Rekisteristä saadaan neljännesvuosittain kunkin arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakesarjan sektorikohtaiset omistukset kappaleittain sekä osakkeiden kurssit neljänneksen lopussa.

Vakuutusyhtiöiden sijoitusseuranta

Finanssivalvonta (Fiva) kerää tietoja vakuutuslaitosten sijoituksista neljännesvuosittain. Tilasto on rahoitustilinpidon kannalta merkittävin tietolähde vakuutuslaitosten sijoitusten ja etenkin niiden muutosten tilastoinnissa.

Valtion liikekirjanpito

Valtion liikekirjanpito pitää sisällään valtion virastojen ja rahastojen kirjanpidon. Liikekirjanpidon tasetilejä käytetään päätietolähteenä valtion rahoitustilien laadinnassa. Neljännesvuositaseista aineistoa ylläpitää Valtiokonttori.

Valtiokonttorin velkaraportit

Valtion velan laskenta perustuu suurelta osin Valtiokonttorin kuukausittain julkaisemaan valtion velkaraporttiin. Neljännesvuosittain saatava raportti sisältää tietoa nimellis- ja markkinahintaisesta velasta vaateittain ja valtion johdannaisista.

Kuntien taloustilasto

Paikallishallinnon tärkein tietolähde on Tilastokeskuksen tuottama Kuntien ja kuntayhtymien taloustilasto, joka sisältää vuositietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta. Kuntien ja kuntayhtymien sekä niiden liikelaitosten tasetietoja ja rahoituslaskelmatietoja käytetään rahoitustilinpidon laadinnassa.

Yritysten rakennetilasto

Yrityssektorin rahoitustaseen päätietolähde on Tilastokeskuksen yritysten rakennetilaston tietokanta, joka sisältää yritysten tilinpäätöstietoja. Rakennetilaston tasetietojen kautta saadaan koko sektorille määrättyä kirjanpitoarvoiset rahoitusvarojen ja -velkojen kokonaissuureet sekä jonkin verran vaadekohtaista tietoa. Yritysten rakennetilaston tiedot ovat vuositasoisia eivätkä siten ole käytettävissä rahoitustilinpidon uusimpien neljännesten laskentaan.

Edellä mainittujen tärkeimpien tietolähteiden lisäksi täydentävinä tietoina ja vertailussa käytetään Tilastokeskuksen luottokantatilastoa, Tilastokeskuksen Virati-aineistoa, Suomen Pankin arvopaperiaineistoa ja Työeläkevakuuttajien (TELA) sijoitusseurantakyselyä.

Yhteenvetoprosessi

Rahoitustilinpito on tasapainotettu tilastojärjestelmä, joten sektorikohtaiset lähdetiedot täytyy sovittaa yhteen. Yhteensovitus tehdään vastinsektoreittain vaade vaateelta niin, että kullekin sektorin saamis- ja velkaerälle löytyy vastinkirjaus toisen sektorin saamisissa/veloissa. Poikkeavat tiedot arvioidaan ja sovitetaan yhteen. Lähdeaineisto analysoidaan samalla tarkasti ja mahdolliset yhteensopimattomuudet tulevat esiin. Lopullisen tiedon valinnassa painotetaan luotettavuutta ja systemaattista tietolähteiden käyttöä sekä sektorin rahoitustaseen kokonaisuutta (rahoitusvarojen tai velkojen yhteissummaa). Yhteenvedossa osa tiedoista, joille ei ole suoraa tietolähdettä, lasketaan vastinsektoritietojen perusteella. Esimerkiksi suuri osa kotitaloussektorin tiedoista perustuu vastinsektoritietoihin.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Täten lähdetilastojen laadulla on ratkaiseva merkitys tilaston luotettavuuden kannalta. Koska lähdetilastoja on erityyppisiä, epävarmuustekijöitäkin on monenlaisia.

Oman haasteensa rahoitustilinpidon laadintaan tuovat lähdetilastojen poikkeamat kansantalouden tilinpidon määritelmistä. Poikkeamat koskevat etenkin rahoitusvarojen arvostusperiaatetta sekä vaateiden ja tilastoyksikköjen luokituksia. Rahoitustaloustoimimista (virroista) on lisäksi joissain aineistoissa vain niukasti tietoa, jolloin tietoja on estimoitava esimerkiksi taseiden muutoksen avulla.

Yhteenvetoprosessissa sektorikohtaiset tiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi. Prosessissa arvioidaan vaihtoehtoisten tietolähteiden luotettavuutta. Näin voidaan hallita epävarmuustekijöitä ja paljastaa virhelähteitä. Yhteenveto onkin keskeisessä roolissa tilaston luotettavuuden kannalta.

Yksi keino arvioida rahoitustilinpidon tarkkuutta on tarkastella rahoitustilejä suhteessa kansantalouden reaalitylinpidon kirjauksiin. Nettoluotonanto on (reaali-)sektoritilien tasapainoerä, jonka tulee täsmätä rahoitustilien sisältämään nettorahoitustaloustoimet-erään. Poikkeamaa kutsutaan tilastolliseksi eroksi, jota voidaan tarkastella sektorikohtaisesti. Monissa muissa maissa tilastollista eroa ei näytenä lainkaan, vaan tilit tasapainotetaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus

Rahoitustilinpidoon neljännesvuositiedot julkaistaan noin neljän kuukauden viiveellä. Rahoitustilinpidoon vuositiedot julkaistaan noin 6,5 kuukauden viiveellä heinäkuussa. Vuositietojen laadinnassa on käytettävissä kattavammat lähteet kuin neljännesvuositietojen kohdalla. Menetelmämuutoksista yms. johtuvia aikasarjakorjauksia tehdään tarvittaessa pitkällekin taaksepäin ja niistä johtuen luvut voivat muuttua merkittävästi. Tilastokeskuksen seuraavien julkistusten tarkat julkistamispäivät löytyvät tämän sivuston kohdasta Tulevat julkistukset.

5. Tietojen saatavuus

Rahoitustilinpito julkaistaan viisi kertaa vuodessa Tilastokeskuksen verkkosivuilla. Neljännesvuosittaiset aikasarjat ovat saatavilla verkkosivuilla vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä alkaen. EKT95:n mukaiset vuosisarjat ovat saatavilla vuodesta 1995 alkaen. Vuosilta 1970-1994 on saatavissa vuositasoisia tasesarjoja, jotka eivät ole EKT95:n mukaisia.

Euroopan Keskuspankki julkaisee neljänneksittäin kansallisiin rahoitustilinpitoihin pohjautuvan euroalueen rahoitustilinpidoon sekä kansallisia rahoitustilinpidoon tietoja omilla verkkosivuillaan.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidoon aikasarjojen tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia vuodesta toiseen.

Neljännesvuosisarjojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidoon neljännesvuositietojen tuotannosta vastasi aiemmin Suomen Pankki. Työnjaon muutoksesta johtuen Tilastokeskuksen verkkosivuillaan julkistamat tilaston neljännesvuosittaiset aikasarjat perustuvat tilastovuoden 2009 viimeiseen neljännekseen asti pääosin Suomen Pankin laskelmiin. Tilastokeskus on tehnyt lainojen ja talletusten luokittelun joiltain osin eri tavoin kuin Suomen Pankki, minkä vuoksi näiden vaateiden tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia ennen tilastovuotta 2010 ja siitä eteenpäin. Tietolähteiden muutokset ovat myös voineet vaikuttaa tietojen vertailtavuuteen. Neljännesvuosittaiset aikasarjat ovat saatavilla kantojen osalta vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä alkaen ja rahoitustaloustoimien osalta vuoden 1998 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen.

Vuosisarjojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidoon vuodesta 1995 alkavien vuositasoisten EKT95-aikasarjojen tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia vuodesta toiseen. Vapaaehtoiset eläkerahastot siirrettiin työeläkelaitoksista vakuutuslaitoksiin vuodesta 2000 alkaen, mikä tuo katkoksen aikasarjoihin. Tietolähteiden muutokset voivat myös vaikuttaa tietojen vertailtavuuteen. Esimerkiksi yrityssektorin laskentaan käytetyt tietolähteet ovat tulleet kattavammiksi matkan varrella.

Vuosien 1970-1994 taseaikasarjat poikkeavat EKT95:n mukaisista aikasarjoista merkittävästi kattavuuden, yksiköiden luokittelun, varojen arvostuksen sekä laadintamenetelmien osalta. Tärkeimmät poikkeamat ovat:

- Henki- ja eläkevakuutusäästöjä ja muita vakuutussaamaisia ei ole tilastoitu rahoitusvaroina.
- Johdannaisia ei ole tilastoitu.
- Osakkeet ja muut arvopaperit on arvostettu pääsääntöisesti nimellisarvoon tai muuhun kirjanpitoarvoon.
- Osakkeiden ja osuuksien osalta kattavuus on puutteellinen.
- Muihin saamisiin ja velkoihin (AF7) on luettu eriä, joita ei ole voitu kohdentaa muihin vaateisiin.
- Työeläkelaitokset on luokiteltu vakuutuslaitoksiin (S.125).
- Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt sisältyvät yrityssektoriin (S.11).
- Muut rahoituslaitokset (S.123) sisältävät myös muut luottolaitokset kuin pankit sekä rahoitusta avustavat laitokset.
- Vuosina 1970-1975 valtion liikelaitokset sisältyvät valtiosektoriin.
- Kotitalouksien ja yritysten tiedot perustuvat osittain arvioihin.
- Yrityssektorin sisäisten saamisten ja velkojen kattavuus on puutteellinen.

Neljännesvuosisarjojen ja vuosisarjojen keskinäinen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidoon neljännesvuositiedot eivät täysin vastaa vuositietoja. Tilastovuosien 1997-2009 osalta tämä johtuu siitä, että neljännesvuositiedot on tuotettu Suomen Pankissa kun taas vuositiedot on tuotettu Tilastokeskuksessa. Tilastovuoden 2010 osalta tämä johtuu siitä, että neljännesvuosi- ja vuositiedot on laadittu erillisissä tuotantoprosessissa ja vuositietoja laadittaessa on ollut käytössä kattavammat lähdeaineistot.

7. Eheys ja yhtenäisyys

Tilastokeskus laatii ja julkaisee julkisyhteisöjen rahoitustilinpitoa neljännesvuosittain kolmen kuukauden viiveellä. Myös Rahoitustilinpitoilasto sisältää julkisyhteisöjen tiedot ja ne ovat täysin yhtenevät noin 30 päivää aiemmin julkaistun julkisyhteisöjen rahoitustilinpidoon tietojen kanssa vuodesta 2010 alkaen. Ennen vuotta 2010 tiedoissa on pieniä eroja. Tilastojen julkaisutarkkuus ei kuitenkaan kaikilta osin ole sama, vaan julkisyhteisöjen rahoitustilinpito esittää julkisyhteisöjen tiedot tarkemmalla tasolla kuin rahoitustilinpito.

Rahoitustilinpito koostuu monien eri lähdetilastojen tiedoista. Käsitteelliset poikkeamat ja tasapainotus aiheuttavat sen, ettei tilasto ole kaikilta osin täysin yhtenevä lähdetilastojen kanssa. Tietojen vertaaminen lähdetilastojen tietoihin ei myöskään näistä syistä aina ole mielekäästä.

Lisätietoja

Peter Parkkonen (09) 1734 2571

Vastaava tilastojohtaja:

Ari Tyrkkö

rahoitus.tilinpito@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/rtp/index.html>

Lähde: Rahoitustilinpito, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute